

А.І.Корчевний,
аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ
О.Л.Корольчук,
кандидат наук з державного управління, доцент кафедри
соціальної і гуманітарної політики НАДУ

Принципи державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Визначення принципів державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів має важливе значення для формування, узгодженості й функціонування усіх механізмів, що складають державну політику контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Поняття принципів державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів покликано відображати закономірності, об'єктивно існуючі в регулюванні, що мають особливе значення для його організації й здійснення.

У енциклопедичних джерелах принципи (від фр. “principe”, lat. “principium” – начало, основа) визначаються як: “(а) основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії, вчення, науки, системи внутрішнього й міжнародного права, політичної, державної чи громадської організації; (б) внутрішнє переконання людини, що визначає її ставлення до дійсності, суспільних ідей...” [4, с. 110–111].

Т.Коломоець і П.Лютиков зазначають, що в більшості наукових робіт із цієї проблематики ставиться акцент на принципах контролю як “на керівних ідеях” [5, с. 68]. О.Шоріна вважає принципи контролю організаційними й правовими засадами організації й здійснення контролю, що забезпечують його результативність [6, с. 61].

На нашу думку, принципи державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів становлять собою основні положення або керівні ідеї, які розкривають зміст, властивості, ознаки й спрямованість правового регулювання суспільних праввідносин у зазначеній сфері.

В.Шестак [7, с. 7] до них відносить принципи: а) загальні принципи контролю, б) загальні принципи державного ладу, в) діяльності контролюючих суб'єктів, д) конкретної контрольної діяльності, е) юридичного процесу.

Діяльність суб'єктів державного контролю підпорядкована загальним, основним засадам, ідеям організації діяльності державної. Разом із тим кожен контролюючий орган держави, володіючи певною унікальністю і специфікою, у своїй діяльності підпорядкований власним спеціальним принципам [8, с. 223].

Слід підтримати позицію В.Юдіна, який принципи діяльності органів наркоконтролю поділив на загальні й спеціальні [3, с. 65].

Під загальними принципами треба розуміти основи організації й здійснення державного контролю, що застосовуються для всіх видів останнього; під спеціальними – ті, що можуть бути застосовані тільки до відповідного держконтролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів і які забезпечують його ефективність.

Спочатку зупинимося на з'ясуванні загальних принципів державного контролю. З точки зору В.Б.Авер'янова, слід виділити такі основні принципи контролю, як об'єктивність, дієвість, гласність, систематичність і регулярність [2, с. 225].

О.Андрійко, досліджуючи організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади, до принципів контролю відносить системність, систематичність, законність, дієвість, гласність і прозорість. О.Маштакова, розглядаючи теоретико-правові питання державного контролю, вирізняє такі принципи, як незалежність контрольних органів, облік у контрольній діяльності поділу влади, пріоритет попереднього контролю, пріоритет фінансо-

вого контролю, адекватна законотворча діяльність, а також інформаційне, наукове та кадрове забезпечення контролю. О.Музичук принципами контролю за діяльністю правоохоронних органів називає: нормативну врегульованість, незалежність, оперативність (раптовість), спеціалізацію, об'єктивність, деполітизацію та деологізацію, доцільність, комплексність, обізнаність, неупередженість, універсальність, результативність, офіційність, раціональність, розподіл повноважень, відповідальність контролюючого органу [8, с. 15].

Отже, названі вчені до загальних принципів державного контролю включають незалежність, об'єктивність, гласність, комплексність, дієвість, прозорість, вибірковість, плановість, економічність, науковість, відповідальність контролюючого органу та ін.

В.Юдін, розкриваючи теоретико-правові засади діяльності органів наркоконтролю, до їх загальних принципів відносить законність, гласність, професіоналізм, соціальну орієнтованість, публічність, повагу до прав людини, безпеку, гуманізм тощо [3, с. 65].

У міжнародно-правовому документі – Декларації про керівні принципи скорочення попиту на наркотики від 10 черня 1998 р. – встановлено, що держави-члени ООН зобов'язуються керуватися у своїй діяльності принципами забезпечення збалансованого підходу до здійснення взаємозміцнюючих заходів для скорочення попиту й пропозицій у рамках інтегрованого підходу до вирішення проблеми наркотиків. Заходи зі скорочення попиту на наркотики мають бути спрямовані на попередження споживання останніх і зменшення несприятливих наслідків їх зловживання [10].

Розпорядженням КМ України від 28 липня 2013 р., № 735-р схвалено “Стратегію державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року” [1], в якій підкреслюється, що політика щодо наркотиків ґрунтується на таких основних принципах: законність; дотримання прав людини; відкритість і координованість наркополітики; доступність наркотиків для медичних і наукових цілей; дієвість і системність боротьби з наркобізнесом та контрабандою; науково обґрунтований підхід до профілактики й лікування наркоманії; участь громадськості у виробленні й реалізації наркополітики; належне виконання взятих міжнародних зобов'язань.

Висновки. Процес формування та розвитку державної політики з питань держконтролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів пройшов складний та триваллий шлях. Чинне законодавство країни керується Конституцією України, Законами України “Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори”, “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів”, нормативно-правовими актами органів виконавчої влади, що узгоджуються з ієрархією нормативно-правових актів і загальнотеоретичними підходами у правовому регулюванні. Однак, існуючою проблемою є наявність у законодавстві прогалін і недоліків, що призводить на практиці до неоднозначного тлумачення його норм і не дозволяє належним чином врегулювати відносини у сфері контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

До загальних принципів державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів слід віднести: незалежність, відкритість, прозорість, плановість, системність, об'єктивність, неупередженість, невтручання органу контролю у діяльність підконтрольних суб'єктів, підконтрольність і підзвітність органу контролю відповідним органам державної влади, пріоритетність безпеки у питаннях життя й здоров'я людини, рівність прав і законних інтересів усіх підконтрольних суб'єктів, неприпустимість дублювання повноважень контрольних органів, економічність, науковість, соціальну орієнтованість, гуманістичну спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей, відповідальність контролюючого органу тощо.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: розпорядж. КМ України від 28.08.2013 р., № 735-р // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 76. – Ст. 2829.
2. Державне управління: теорія і практика / за заг. В. Б. Авер'янова. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 432 с.

3. Юдин В. Н. Правовые основы формирования и деятельности органов по контролю за оборотом наркотиков: теоритико-правовое исследование: дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 "Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве" / Юдин Владимир Николаевич. – М., 2011. – 192 с.
4. Юридична енциклопедія: В 6-ти т. – Т. 5: П – С. / голова ред-кол.: Ю.С. Шемшученко. – К.: Укр. енцикл., 1998. – 2003. – 736 с.
5. Коломоєць Т. О. Державний контроль у галузі чорної металургії в Україні: організаційно правовий аспект: моногр. / Т. О. Коломоєць, П. С. Лютиков. – Запоріжжя: Запорізьк. нац. ун-т., 2009. – 216 с.
6. Шорина Е. В. Контроль за деятельностью органов государственного управления в СССР: моногр. / Е. В. Шорина. – М.: Наука, 1981. – 301 с.
7. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 "Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень" / В. С. Шестак. – Х., 2002. – 18 с.
8. Музичук О. М. Мета та завдання здійснення контролю за діяльністю правоохоронних органів / О. М. Музичук // Юрид. наука і практика. – 2011. – № 2. – С. 52.
9. Орехова І. С. Принципи державного контролю господарської діяльності / І. С. Орехова // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 309 – 315.
10. Декларація про керівні принципи скорочення попиту на наркотики: міжнар. док. від 10.06.1998 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_347

Л.Г.Кузюк,

кандидат медичних наук, лікар-педіатр ЛДЦ "Добробут-Поліклініка"

Вплив ВООЗ на формування кадрової політики у сфері охорони здоров'я

Проблематика управління у сфері охорони здоров'я є ключовою та важливою складовою стратегії та тактики трансформації та системного розвитку не тільки медичної галузі, але й системи охорони здоров'я на державному рівні. ВООЗ розглядає керівництво/управління в системі охорони здоров'я як один із шести основних компонентів системи, що підлягають оцінці для визначення стану системи охорони здоров'я в різних країнах разом з такими складовими, як медичні кадри, фінанси, надання медичних послуг, медична інформатизація, доступність основних лікарських засобів. Саме задля переходу на засади наукового управління є доцільним використання індикаторів ВООЗ з оцінки управління системою охорони здоров'я в Україні [1].

Державна політика України у сфері охорони здоров'я є невід'ємною складовою внутрішньої та зовнішньої політики, змістом якої є оптимізація діяльності комплексного соціального інституту, який включає підготовку медичних кадрів, численні соціальні, організаційні, економічні, науково-медичні, санітарно-епідеміологічні та профілактичні заходи, що обов'язково проводить держава в інтересах своїх громадян [2].

У Європейському регіоні ВООЗ тісно співпрацює з урядами країн як щодо виконання завдань Статуту ВООЗ, так і спеціалізованих Програм цієї організації. Так, після тривалих дискусій на 62 сесії Європейського регіонального комітету ВООЗ для Європи у вересні 2012 року було прийнято Програму "Здоров'я–2020" [3].

Відгуком на запити ХХІ століття, сформульованими у Всесвітній декларації з охорони здоров'я, є прийняття Європейської стратегії по досягненню здоров'я для всіх "Здоров'я–21", яка визначає завдання, що об'єднані в декілька системних груп, одним з яких є розвиток кадрових ресурсів охорони здоров'я.

Однією з передумов для виконання програми ВООЗ "Здоров'я для всіх у ХХІ столітті" визначено наявність оптимальної управлінської структури та удосконалення системи підготов-